

vica. Osek s 17.000 prebivalci je samostalno mesto in trdnjava na Dravi, ima gimnazijo, orožarnico, precej razvito obrtnijo in živahno kupčijo. Dja-kovo z imenitno stolico starobosenske, rimsko - katoliške škofije. Požega na Orljavi se peča posebno z vino- in svilorejo in pa s pridelovanjem tobaka. Vukovar na Dunavu ima parobrodarstvo in živahno trgovino.

Našo kranjsko deželo veže s Hrvatskim železnico preko štirskih strani; a tudi cesta drži iz Ljubljane do Novega mesta, ter od ondod preko Kostanjevice na Zagreb in preko Metlike na Karlovec.

T.

Bankovec.

Ko bi star bankovec, papirnat goldinar, mogel in znal govoriti, pripovedoval bi tako-le: Jaz sem zeló zeló spoštovan in ljubljén možak v deželi. Rodil sem se tako-le: Prišel je v vas tuj mož z jerbasom na roci in z žakljem na hrbtu, ter je zatrobil v razbit rog, da se je po vsej vási razlegalo. Ženicam je bil prijeten ta glas; poznale so moža po rogu kakor pastir kravo po zvoncu. „Cunjar je prišel!“ tako letí novica od hiše do hiše. To je veselje! Mož pa jim je tudi prinesel lepih reči, nitij, šivanek, iglic, pisanih trakov, glavnikov in vsakoršne drobnine, kakor jo ženske rade imajo, sámó novino za capasto starino. Prišla je tudi stara koščena ženica ogledovat cunjarjevo robo in kupovat šivanek. Izbere si dve debeli šivanki z velicimi ušesi; za nje dá kupček belih cunj, ostanek rjuhe, katero je bila podedovala še po rajnej teti. Cunjar dene cunje v vrečo, iz vreče pridejo v fabrike, kjer jih podrobé in v papir prenáredé, v lep, tenak papir. Glejte, in iz tega papirja so naredili bradati možjé na Dunaji celo trumo takih možakov, kakoršen sem jaz. Ko bi tista stara mamka vedela, kaki gospodje da se porodé iz njenih cunj, gotovo bi se zeló čudila. Moji roditelji poslali so me na potovanje, ker to je za veliko gospódo. Že kacih sedem let rojim po svetu; bil sem pri bogatih in siromakih, pri pametnih in neumnéžih, pri poštenjakih in sleparjih. Pri nekaterih sem se dalje, pri drugih manje mudil, zato nekatere tudi boljé, nekatere slabeje poznam. Koder sem hodil, povsod so me lepo sprejemali in spoštovali. Jaz na svetu veliko premórem; saj že pregovor pravi: „Denar svetá vladar!“ Pride ti v družbo mogočen bogatínec. Klobuki in kapice leté raz glave pred njim, ko da bi jih veter odnášal. Komu daje klobuk toliko čast? Mari napihnjencu? Njegovej modrosti? poštenosti? Kaj še! Ljudje se ne uklanjajo njemu, uklanjajo se polnemu žepu, uklanjajo se meni, denarju. Jaz sem mogočen gospod in níkogar ne potrebujem, sam sem si zadosti. Zato se malokrat najde, da bi bila skupaj denar in pamet. „Sreča in pamet ne hodita vštric,“ učí naš narodni prigovor. Sreča spred frli, pamet pa za njo počasi hodi, in kadar pride za njo, davno že je sreča za deveto goró in deveto vodó. In kaj je sreča? Navadni ljudje pravijo, da sem jaz, denar. Mene nikdo ne premaga, jaz pa vse. Celó pravica se mnogokrat uklanja mojemu glasu; kamor jaz stopim, tja se nagne vaga, temu se prisodi zmaga. Včasí je na zemlji veljala poštenost, nekda je bila nad vse spoštovana hrabrost, tudi je vladala vera; — sedanji vek je pa zlati vek in papirnatí vek, te je, denar je vladár.

Jaz sem pri vsacem opravilu, povsod prvi in najpoglavitejši možak. Z mano si dobiš, karkoli poželiš. Ljudje kaj čudno in različno z menoj delajo. Ako me dobi v roko priprosta ženska, gotovo me zamenj za pisan robec, za obleko ali za drugo lepotočije. Pijanci me nosijo v gostilnico, lakomniki v skrinjo. Bil vam je človek, ki je vedno méł palec ob kazalec, ter ustna stiskal, kakor da bi hotel kaj odgrizniti. Prišel sem k temu. Božji strah! koliko družbe! Toliko nas ni bilo še nikoli vkup. „Oj tukaj te ne bodo veliko cenili, preveč vas je, in kar je redko, to je drago; hitro te odpodé od hiše!“ Pa kako sem se motil! Leto in dan sem bil tù zaprt, in nisem mogel dalje po svetu, za kar sem rojen. Nas jeden, če po svetu ne hodi, nič ne veljá, in sedaj tù čepeti! Vsak dan smo dobivali novih továrišev. Gospodar nas je bil zeló vesel, toda skrbno zapiral in varoval. Naveličal sem se te dolgočasne ječe. Necega dné sklenem uteči. Poprosim vetra, ki je pihal ravno, ko nas je gospodar pri oknu prešteval, da naj me reši iz teh stiskalčevih rok in naj me izroči drugemu lastniku, pri katerem ne bode treba tako dolgo čepeti. Veter me usliši, napnè usta, popihne in frrrr! čez strehe in polja naprej! Moj lákomi gospodar je z debelimi očmi in z razpetima rokama strmel za menoj; a jaz sem bil vesel, da sem bil zopet pod milim nebom. Veter me pustí, in padem na cesto. Po cesti pride popotnik rokodelčič. Zagleda nekaj na tleh, ustavi se, s palico me obrne, zauka in se zasuka, ko mene zagleda. Videlo se mu je, da je bil lačen in žejen. Hitreje gre dalje, in ko pride do hiše, ki ima nad vratni smrekovo vejo, hajd notri, in tù se poživlja, krepčá in počíva, dokler mu gostilničar na mojo dobroto in veljavo kaj zaupa. Krémár me izroči delavcu, ki mu je s trdimi žulji polje obdelaval, toda v nedeljo me je ta ubogi delavec že zaigral. Od rok do rok pridem v kmetovo listnico. Kmet nima veliko denarja, pa je dobra duša in me kmalu nese in oddá dalje. Tako sem potoval še dalje in dalje; vsak me je rabil po svojej pameti, a še več po svojej nespameti. Prehobil sem mnogo svetá, videl obilo ljudi, med njimi mnogo poštenjakov, a še mnogo več lehkomišljakov in slabih gospodarjev.

Na jezeru.

Po vodi zíblje
Se čolnič mirno moj,
In tica plava
Po nebu nad menój.

In prej neznane
Se misli mi rodé,
In razni čuti
Mi pólnijo srcé.

In misli svoje
Potóžim tici v zrak,
In čute moje
Začuje val lehák.

Omolgne tica
Čez góro poleti,
In v daljnih krajih
Kar čula je, drobí.

Jezéro témno
Pa vzdigne hud vihář,
In čute moje
Šuměč odméva vdár.

J. Š. K.